

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО»

*Затверджено на засіданні кафедри
адміністративного права
(протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.)*

Харків
2019

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Електронне видання

ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО»

для студентів 4 курсу денної форми навчання

першого (бакалаврського) освітньо-кваліфікаційного рівня
галузі знань 08 “Право” спеціальності 081 “Право”

**Харків
2019**

Програма навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство» для студентів 4 курсу денної форми навчання першого (бакалаврського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 08 “Право” спеціальності 081 “Право” / уклад.: Н. Б. Писаренко. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 9 с.

У к л а д а ч :   Н. Б. Писаренко

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2019

В С Т У П

Метою викладання навчальної дисципліни “Адміністративне судочинство” є надання студентам систематизованих знань про правила вирішення публічно-правових спорів, які належать до юрисдикції адміністративних судів, а саме знань щодо: головних рис адміністративного судочинства та його відмінностей від інших форм здійснення правосуддя, завдання і принципів адміністративного судочинства, способів захисту прав, свобод, інтересів приватних осіб в адміністративному судочинстві, адміністративної юрисдикції, суб’єктів адміністративного судочинства та їх правових статусів, форм адміністративного судочинства, його стадій, процесуальних етапів та дій, що наповнюють ці стадії, а також порядку перегляду судових рішень в адміністративних справах й основних правил виконання таких рішень.

У результаті опанування навчальної дисципліни “Адміністративне судочинство” *студент*:

знає сутність процесуальних категорій, які вживають в Кодексі адміністративного судочинства України; нормативно-правові акти, що формують законодавство про адміністративне судочинство, практику їх застосування; основні напрями розвитку законодавства про адміністративне судочинство, а також шляхи його адаптації до вимог здійснення правосуддя в адміністративних справах, закріплених в міжнародних нормативно-правових актах;

вміє правильно тлумачити та застосовувати приписи Кодексу адміністративного судочинства України; використовувати теоретичні знання для вирішення професійних завдань; аргументувати власну точку зору та прийняте рішення при розв’язанні професійних завдань; складати процесуальні документи та ділову документацію.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Адміністративне судочинство як форма здійснення правосуддя. Поняття і головні риси адміністративного судочинства. Завдання адміністративного судочинства. Право на звернення до адміністративного суду та способи судового захисту. Форми адміністративного судочинства.

Законодавство про адміністративне судочинство. Конституція України як складова законодавства про адміністративне судочинство. Рішення Конституційного Суду України. Міжнародні акти та їх значення для відправлення правосуддя в адміністративних справах. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. Рішення Європейського суду з прав людини та їх значення для здійснення правосуддя в адміністративних справах. Кодекс адміністративного судочинства України, його структура та зміст. Термінологія Кодексу адміністративного судочинства України.

Принципи адміністративного судочинства. Принципи адміністративного судочинства, поняття та їх види. Верховенство права в адміністративному судочинстві. Рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом. Гласність судового процесу. Відкритість інформації щодо адміністративної справи. Офіційне з'ясування всіх обставин у справі як спеціальний принцип адміністративного судочинства. Змістове наповнення в адміністративному судочинстві принципу змагальності. Змістове наповнення в адміністративному судочинстві принципу диспозитивності. Обов'язковість судового рішення. Забезпечення права на апеляційний перегляд адміністративної справи. Забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення в адміністративній справі. Розумність строків розгляду справи адміністративним судом. Неприпустимість зловживання процесуальними правами. Відшкодування судових витрат осіб, на користь яких ухвалене судове рішення в адміністративній справі.

Адміністративна юрисдикція. Поняття адміністративної юрисдикції. Справи, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів. Справи, на які не поширюється юрисдикція адміні-

стративних судів. Розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів. Правила розгляду адміністративним судом кількох пов'язаних між собою вимог. Правила інстанційної юрисдикції. Правила територіальної юрисдикції (підсудності). Включна підсудність адміністративних справ.

Суб'єкти адміністративного судочинства. Суд як суб'єкт адміністративного судочинства, визначення його складу. Здійснення адміністративного судочинства суддею одноособово. Здійснення адміністративного судочинства колегією суддів. Незмінність складу суду. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Учасники адміністративної справи, їх права та обов'язки. Дії, що визнаються зловживанням процесуальними правами, та наслідки їх вчинення. Сторони в адміністративній справі, їх процесуальні права та обов'язки. Суб'єкт владних повноважень як сторона в адміністративній справі. Треті особи в адміністративному судочинстві. Процесуальне правонаступництво. Представництво в суді. Участь в адміністративній справі органів та осіб, яким надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Інші учасники судового процесу.

Докази та доказування. Поняття «докази», їх види. Належність, допустимість, достовірність та достатність доказів. Забезпечення доказів: підстави, порядок, способи. Витребування доказів. Предмет та обов'язок доказування в адміністративному судочинстві. Підстави звільнення від доказування.

Строки в адміністративному судочинстві. Поняття та види строків в адміністративному судочинстві. Строк звернення до адміністративного суду та наслідки його пропущення. Процесуальні строки в адміністративному судочинстві, їх розумність.

Судові витрати. Види судових витрат. Судовий збір. Види витрат, пов'язаних із розглядом справи. Розподіл судових витрат. Рішення щодо судових витрат.

Заходи процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу. Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу.

Забезпечення позову. Підстави і види забезпечення позову. Заява про забезпечення позову: зміст, форма, порядок по-

дання та розгляду. Скасування заходів забезпечення позову.

II. ПРОВАДЖЕННЯ В СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Загальне позовне провадження. Справи, що розглядають за правилами загального позовного провадження. Письмові заяви учасників адміністративної справи, їх види. Позовна заява, вимоги до її змісту. Залишення позовної заяви без руху та її повернення. Підстави відмови у відкритті провадження в справі. Підготовче провадження, його завдання та строк. Мета, строк та порядок проведення підготовчого засідання. Судові рішення у підготовчому засіданні. Відмова від позову та визнання позову. Примирення сторін в адміністративному судочинстві. Строки й порядок розгляду адміністративної справи по суті. Підстави й правові наслідки залишення позову без розгляду. Закриття провадження в адміністративній справі: підстави й правові наслідки. Зупинення і поновлення провадження в адміністративній справі. Види судових рішень в адміністративних справах. Вимоги, яким повинно відповідати рішення адміністративного суду, його зміст. Порядок ухвалення судових рішень. Повноваження адміністративного суду при вирішенні справи. Окремі ухвали адміністративного суду. Проголошення рішення адміністративного суду та набрання ним законної сили.

Спрощене позовне провадження. Справи, що розглядають судом за правилами спрощеного позовного провадження. Справи незначної складності. Вирішення питання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження. Строк та особливості розгляду адміністративної справи за правилами спрощеного позовного провадження.

Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ. Складні адміністративні справи, їх категорії та особливості розгляду. Термінові адміністративні справи, їх категорії та особливості розгляду. Типові й зразкові адміністративні справи: поняття та особливості провадження в цих справах.

ІІІ. ПРОВАДЖЕННЯ З ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ. ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Апеляційне провадження. Право на апеляційний перегляд адміністративної справи. Загальна характеристика апеляційного провадження. Порядок розгляду справи судом апеляційної інстанції. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги.

Касаційне провадження. Право на касаційне оскарження судового рішення в адміністративній справі. Загальна характеристика касаційного провадження. Порядок розгляду справи судом касаційної інстанції. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги.

Провадження у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами. Підстави для перегляду судових рішень у зв'язку з виключними обставинами. Провадження за нововиявленими або виключними обставинами: загальна характеристика. Судові рішення за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

Виконання судових рішень. Обов'язковість судових рішень. Судові рішення в адміністративних справах, які виконуються негайно. Порядок виконання судових рішень в адміністративних справах. Відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення. Поворот виконання судових рішень в адміністративних справах. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2016. 312 с.

Зошит для лекцій з адміністративного судочинства. Частина 1 /уклад. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2017. 40 с.

Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2019. 190 с.

Адміністративне процесуальне право України : навчально-методичний посібник / І. О. Картузова, Д. А. Козачук, А. Ю. Осадчій, Г. М. Сарibaєва. Одеса : Фенікс, 2016. 400 с.

Адміністративне судочинство : підруч. / за заг. ред. Т. О. Коломoeць. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : Істина, 2011. 304 с.

Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика : моногр. / [С. В. Ківалов та ін.] ; за заг. ред. С. В. Ківалова, Л. Р. Білої-Тіунової ; Нац. ун-т “Одес. юрид. акад.” Одеса : Фенікс, 2013. 392 с.

Писаренко Н. Б., Сьоміна В. А. Адміністративно-правові спори (удосконалення порядку вирішення) : моногр. 2-ге вид., зі змін. та допов. Харків : Право, 2012. 136 с.

Писаренко Н. Б. Засади адміністративного судочинства (сучасний український контекст) : моногр. Харків : Право, 2019. 248 с.

Навчальне видання

Електронне видання

ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО»

для студентів 4 курсу денної форми навчання

першого (бакалаврського) освітньо-кваліфікаційного рівня
галузі знань 08 “Право” спеціальності 081 “Право”

У к л а д а ч : ПИСАРЕНКО Надія Борисівна

Відповідальний за випуск *В. М. Гаращук*

Редактор *О. І. Борисенко*

Комп'ютерна верстка